

ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
«Ο ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ»

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΚΟΣΜΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΓΥΞΗΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ 2007

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΚΟΣΜΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Χορηγός:
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Μεταφορά προικιών (1955)

Φιλολογική επιμέλεια: Χριστόφορος Παπαβασιλείου

Καλλιτεχνική επιμέλεια-Μακέτες: Μάκης Κουτσονίκος

Γαμήλιο γλέντι (1957)

*Οι φωτογραφίες είναι απο το ημερολόγιο 2006 του Συλλόγου
Αγιοκοσμιτών και φίλων Θεσσαλονίκης “ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ”
με την ευγενική παραχώρηση των χωριανών
και τους ευχαριστούμε*

*Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία:
Τσιάρας Κώστας - Τσιομπλίκας Νίκος
25ης Μαρτίου 5 - Γρεβενά
Τηλ. 2462022475 - Fax 2462087998*

Πανηγύρι στο χωριό (1954)

*Το βιβλίο αυτό δεν πωλείται.
Χαρίζεται από το Φιλοπρόοδο Σύλλογο
Αγίου Κοσμά Γρεβενών “Ο ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ”
στους Αγιοκοσμίτες και τους φίλους του Συλλόγου μας.*

Το Δ.Σ. του Συλλόγου:

Πρόεδρος

ΚΟΥΤΣΟΝΙΚΟΣ ΘΩΜΑΣ του Στεργίου

Αντιπρόεδρος

ΜΠΑΖΑΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ του Δημητρίου

Γ. Γραμματέας

ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ του Γεωργίου

Ταμίας

ΚΟΥΤΣΟΝΙΚΟΣ ΘΩΜΑΣ του Φωτίου

Μέλος

ΣΒΟΛΙΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Χρήστου

Γαμήλια πομπή (1956)

*Οι διδαχές και οι προφητείες του Αγίου Κοσμά είναι
από το βιβλίο του +Μητροπολίτη Φλώρινας
Αυγουστίνου Καντιώτη “ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ”
Εκδόσεις ΣΤΑΥΡΟΣ-1966.*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Φιλοπροοδευτικού Συλλόγου Αγίου Κοσμά Γρεβενών “Ο ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ”, μετά την εκλογή του (18 Ιανουαρίου 2007), έθεσε ως πρωταρχική του επιδίωξη, χωρίς φυσικά να παραλείψει και τη φροντίδα και σ’ άλλους πολιτιστικούς τομείς, την αναβίωσης και διατήρηση των ηθών και των εθίμων, θρύλων και όλων των παραδόσεων του χωριού μας, με σκοπό να τις ξαναζήσουν οι παλαιότεροι και προπαντός να τις γνωρίσουν οι νέοι με την ενεργό συμμετοχή τους στις εκδηλώσεις της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς μας, γιατί οι ιδέες του διεφθαρμένου μοντερνισμού διαρκώς τους αποπροσανατολίζουν από την πηγή της γνήσιας παράδοσής μας και τους αποκόβουν από το παρελθόν μας.

Δεν υπάρχει ωραιότερο πράγμα σ’ ένα λαό από το να διατηρεί ζωντανό το παρελθόν του. Αν το παρελθόν του χαθεί τότε ο λαός αποπροσανατολίζεται. Η γνώση του παρελθόντος μας δια φωτίζει και μας οδηγεί στο δρόμο του μέλλοντος.

Κρίναμε λοιπόν, ότι το δημοτικό τραγούδι, βγαλμένο από τη λαϊκή ψυχή, είναι ο πιό κατάλληλος, ο πιό αποδοτικός δρόμος να μεταβιβάζει στους απογόνους μας, τα ήθη και τα έθιμα, τους θρύλους, τις παραδόσεις, τους καημούς, τις λαχτάρες και γενικά κάθε γεγονός που βρήκε απήχηση και συγκίνησε τη ψυχή του.

Γιατί το ανώνυμο δημοτικό μας τραγούδι, που άλλοτε είναι χαρούμενο και άλλοτε πονεμένο, κλείνει μέσα του μια ατέλειωτη σειρά παραδόσεων, ηθών και εθίμων και αποτελεί μία ζωντανή εξιστόρηση του τόπου και γενικά της ιστορικής διαδρομής του Ελληνικού λαού.

Το δημοτικό μας τραγούδι έγινε όπλο ισχυρό που πολέμησε τον τύραννο σε κάθε δύσκολη στιγμή του Έθνους μας και διατήρησε αμόλυντη την ελληνική γη, την Ελληνική ιστορία, την παράδοσή μας και βοήθησε στη διάσωση της υπόστασης του Έθνους μας κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας. Το δημοτικό μας τραγούδι είναι πάθος του Ελληνικού λαού.

Κι’ ο λαός που ζει με το πάθος της ποίησης, που την τραγουδάει από την εποχή ακόμη του Ομήρου, δεν πεθαίνει.

Μέσα στα τραγούδια αυτά διαφαίνεται η ψυχосύνθεση του λαού μας που μένει απ' αρχαιοτάτων χρόνων ο ίδιος, γιατί τραγουδάει με τον ίδιο τρόπο την λεβεντιά και υπερηφάνεια τους αγώνες του, τον ίδιο λυρισμό και δύναμη τον έρωτα, με το ίδιο πάθος την αγάπη, τη ζωή και να τη θυσιάζει για τα ιδανικά του και με τον ίδιο τρόπο θρηνεί για το θάνατο.

Υπάρχουν δημοτικά τραγούδια που τραγουδιούνται σε όλα τα μέρη της πατρίδας μας, αλλά κάθε τόπος της έχει τη δική του προσφορά στο δημοτικό τραγούδι.

Το χωριό μας ενδεχομένως να μην έκανε δική του δημοτική ποίηση, εξάλλου είναι ανώνυμοι οι στιχουργοί, αλλά απο το παρελθόν έζησε με τα παραδοσιακά μας δημοτικά τραγούδια. Τραγουδούσε και χόρευε τις μέρες της χαράς στους αρραβώνες, τους γάμους, τα πανηγύρια, στις γιορτές των Χριστουγέννων, του Πάσχα, στις ονομαστικές γιορτές, στα γλέντια, αλλά και στις καθημερινές ασχολίες. Οι παρέες των γυναικών που θέριζαν, σκάλιζαν η τρυγούσαν τα αμπέλια, που ξεφλούδιζαν τα καλαμπόκια και σ' άλλες ομαδικές δουλειές, το τραγούδι τους διασκεδάζε και τους ξεκούραζε. Αλλά και οι άντρες του χωριού εκεί στους ξένους τόπους σιγοτραγουδούσαν πάνω στις σκαλωσιές που χτίζανε τα σπίτια, τραγούδια της ξενιτιάς.

Υστερα απο τις παραπάνω σκέψεις αποφασίσαμε να προβούμε στην έκδοση του παρόντος βιβλίου με δημοτικά τραγούδια του τόπου μας. Μερικά απο αυτά τα καταγράψαμε απο χωριανούς που τα τραγουδούν ακόμη και σήμερα και μάλιστα τα ηχογραφήσαμε σε CD και τους ευχαριστούμε πολύ για την προσφορά τους. Τα υπόλοιπα είναι τραγούδια απο τη συλλογή του συνταξιούχου δασκάλου Χριστόφορου Παπαβασιλείου, τα οποία κατέγραψε το έτος 1962 όπως τα τραγούδησαν κυρίως οι μακαρίτισσες πλέον Αικατερίνη Παπαβασιλείου και Καλλιόπη Χρυσοχόου.

Απο αγάπη λοιπόν πρὸς τον πνευματικό μας θησαυρό που ανάβλυσε ο τόπος μας στη ροή του χρόνου, και απο την επιθυμία μας να ξαναζωντανέψουμε και να διαφυλλάξουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά, σας προσφέρουμε τη μικρή αυτή συλλογή δημοτικών τραγουδιών του χωριού μας.

Αγιος Κοσμάς, Μάϊος 2007
Το Δ/κό Συμβούλιο

Δημοτικό σχολείο (1968)

*Αφιερώνεται σ' αυτούς,
που τις λύπες και τις χαρές τους,
τις κάνουνε τραγούδι*

Γάμος (1955)

*Τα σχόλια για την ιστορία, τα δρώμενα
του χωριού μας και κάθε ενότητας τραγουδιών
είναι απο το βιβλίο του Αθανασίου Τόλιου
“ΙΣΤΟΡΙΚΑ-ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ”
1992*

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
των αρραβώνων

Τα αρραβωνιάσματα γίνονταν στο σπίτι της νύφης με γλέντια και τραγούδια πάντα την νύχτα. Οι γονείς, τ' αδέρφια και οι συγγενείς έδεναν σε ένα μπουκέτο ξηρό βασιλικό, τα σημάδια (φλουριά και ένα ζευγάρι μάλλινες κάλτσες) και τα αλλάζανε. Επειτα χαιρετιόταν μεταξύ τους με φιλήματα και έλεγαν “στεριωμένα”, “να μας ζήσουν”.

Ενας καθαρός και άφθονος λυρισμός διαφαίνεται στα τραγούδια των αρραβώνων, συνοδευόμενος απο μιά λεπτή φυσιολατρεία και έναν άδολο συμβολισμό.

ΠΟΥ ΉΣΟΥΝ ΠΕΡΙΣΤΕΡΟΥΛΑ ΜΟΥ

*-Πού ήσουν περιστερούλα μου τόσον καιρό χαμένη;
-Στους κάμπους ήμουν κι' έβοσκα, στα πλάγια κεληιδούσα
και τώρα το Φθινόπωρο κοντά στον Αϊ Δημήτρη
βγήκα να μάσω κάστανα με τ' άλλα τα κορίτσια.
Κι' ο Χρήστος μας αγνάντευε απο μιά ψηλή ραχούλα.
-Κορίτσια μαυρομάτικα ελάτε παραπάνω,
έχω δυό λόγια να σας πω και δυό να σας ρωτήσω.
Μην ήρθαν κλέφτες στο χωριό μην ήρθαν κι' Αρβανίτες;
-Εμείς κλέφτες δεν είδαμε, δεν έχουμε χαμπέρι.*

ΤΡΕΙΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΕΧΕΙ Ο ΝΙΟΥΤΣΙΚΟΣ

*Τρείς χρόνους έχει ο νιούτσικος απο νυφοδιαλέγει.
Γυρεύει νύφη απο σεργιά κι' απο καλούς γονίδες
γυρεύει μύλους δώδεκα μαζί με μυλωνάδες
γυρεύ' αμπέλια ατρύγητα μαζί με τρυγητάδες
γυρεύ' χωράφια αθέριστα μαζί με θεριστάδες
γυρεύει χίλια πρόβατα και πεντακόσια γίδια
γυρεύει κι' ένα άλογο να περπατεί καβάλα.*

ΚΟΡΗ Μ' ΓΙΑΤΙ ΣΤΟΛΙΖΕΣΑΙ

*-Κόρη μ' γιατί στολίζεσαι και βάζεις τα στολίδια;
-Καιρός μ' ήρθε να στολιστώ καιρός μ' ήρθε ν' αλλάξω
σαν το πουλί την άνοιξη π' αλλάζει τα φτερά του.
-Κόρη μ' τι μάνα σ' έκανε κι' είσ' άσπρη σαν το γάλα;
-Η μάνα μ' ήταν πέρδικα κι' αφέντης μου σαιϊνι
κι' εγώ περδικοπούλα στα πλάγια γκιζιρούσα.*

ΟΣ' ΑΣΤΡΑ ΕΧΕΙ Ο ΟΥΡΑΝΟΣ

*-Οσ' άστρα έχει ο ουρανός και φύλλα έχουν τα δένδρα,
τόσα φλωράκια ζόδεψα κόρη μ' εγώ για σένα.
-Δεν τό 'ξερα λεβέντη μου που ζόδιαζες για μένα,
να γίνω γη να με πατάς γεφύρι να περάσεις.
Να γίνω κι' ασημόκουπα να πίνεις το κρασί σου.
Εσύ να πίνεις το κρασί κι' εγώ να λάμπω μέσα
να λάμπουν τα στολίδια μου να λάμπ' το προσωπό σου.*

ΑΕΤΟΣ ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΑΔΡΑΞΕ

*Αετός την κόρη άδραξε απο της μάννας της τα χέρια,
σαράντα μέρες την πάει μακριά σαράντα μερονύχτια,
εκεί που πάησαν κάθισαν σε πράσινο λιβάδι.
-Βλάχα μ' και σαν πεινάσουμε, το τι ψωμί θα φάμε;
Και βγάνει απ' το κόρφο της αφράτο παξιμάδι.
-Βλάχα μ' και σαν διψάσουμε, το τι νερό θα πιούμε;
Το δάκρυ σου το δάκρυ μου αυτό νερό θα πιούμε.
-Βλάχα μ' και σαν κρυσώσουμε, με τι θα σκεπαστούμε;
Την κάπα σου την κάπα μου, μ' αυτήν θα σκεπαστούμε.*

Ο ΝΙΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

*Ο νιός απο τα Γιάννενα κι' η κόρη απο την Πόλη
σαν πάει 'σαν κι' ανταμώσανε σε ξένο περιβόλι.
-Ξένος εσύ ξένη κι' εγώ, ξένο το περιβόλι
-Ξένε μου κι' αν πεινάσουμε, το τι ψωμί θα φάμε;
-Τα χείλη σου τα χείλη μου, αυτό ψωμί θα φάμε.
-Ξένε μου κι' αν διψάσουμε, το τι νερό θα πιούμε;
-Το δάκρυ σου το δάκρυ μου, αυτό νερό θα πιούμε.
-Ξένε μου κι' αν κρυσώσουμε, με τι θα σκεπαστούμε;
-Τη κάπα σου τη κάπα μου μ' αυτήν θα σκεπαστούμε.*

ΤΡΕΙΣ ΤΟΥΡΚΟΙ ΤΡΕΙΣ ΓΕΝΝΙΤΣΑΡΟΙ

*Τρείς Τούρκοι τρεις Γεννίτσαροι, τρεις 'μορφοτσελιγκάδες
οι τρεις τον Γιάννη γύρευαν, οι τρεις τον Γιάνν' γυρεύουν.
Τον Γιάννη δεν τον έβρισκαν τον Γιάννη δεν τον βρίσκουν.
Μόν' βρίσκουν την γυναίκα του μόν' βρίσκουν την καλή του
απο 'πλυνε τα χέρια της σε μαρμαρένια βρύση.
Ασπρα ήταν τα χέρια της απ' το μαργαριτάρι.
Θαμαίνονται, λογίζονται το πως να την φωνάζουν.
Να την φωνάζουν στ' όνομα, δεν ξέρουν πως τη λένε,
να την φωνάζουν Γιάννενα, αντιριούνται από τον Γιάννη.*

ΤΙ ΒΟΥΡΚΩΣΑΝ ΤΑ ΣΥΝΝΕΦΑ

*Τι βούρκωσαν τα σύννεφα και στέκουν βουρκωμένα;
Στους κάμπους ρίχνουν τις βροχές και στα βουνά τα χιόνια
και στης Θεοδώρας την αυλή ρίχνει μαργαριτάρι.
Η μάνα της την έλεγε η μάνα της την λέει:
-Εβγα Θεodώρα μ' στην αυλή να δεις μαργαριτάρι.*

ΞΥΠΙΝΑ ΠΕΡΔΙΚΟΜΑΤΑ ΜΟΥ

*Ξύπινα περδικομάτα μου ν' ήρθα στη γειτονιά σου
χρυσή κορδέλλα σου 'φερα να πλέξεις τα μαλλιά σου.
Εμés προμés επέρασα απο τη γειτονιά σου
κι' άκουσα που σε μάλωνε η δόλια η μαμά σου.
Αν σε μαλών' για φάι για πιεί, πές μου να τα πληρώσω
κι' αν σε μαλών' από 'ρχομαι, πές μου να μην ξανάρθω.
Ρίξε νερό στη πόρτα σου, να διάβω να γλυστρήσω,
να βρώ 'φορμή στη μάνα σου να 'ρθω να σε φιλίσω.*

ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΟΥΣ ΓΚΙΖΙΡΟΥΣΑ

*Πέντε χρόνους γκιζιρούσα στη στεριά-στεριά
κι' άλλους πέντε σεργιανούσα το γυαλό-γυαλό
για να βρω καλή γυναίκα να την παντρευτώ.
Γιέ μ' σαν πάει 'σα και τη βρήκα μεσ' το Γκιούλ Μπαζέ
πότιζε τη μαντζουράνα και το βασιλικό.
Ρίχνω μήλο ρίχνω κίτρο δεν τα δέχεται,
ρίχνω μάλαμα κι' ασήμι χαμογέλασε.*

ΕΨΕΣ ΠΩΣ ΔΕΝ ΚΟΙΜΗΘΗΚΑ

*Εψές πως δεν κοιμήθηκα και σήμερα νυστάζω,
για δυό ματάκια παρδαλά για δυό φρύδια γραμμένα.
Θέλ' να τα κλέψω μια βραδιά, μια νύχτα με φεγγάρι,
να τ' ανεβάσω σε βουνό, ψηλά σε κορφοβούνι.*

ΜΑΣ ΝΥΧΤΩΣΕ ΜΑΣ ΒΡΑΔΙΑΣΕ

*Μας νύχτωσε μας βράδιασε πάει 'σε και τούτη μέρα,
πάει 'σαν τ' αηδόνια στις φωλιές και τα πουλιά στις μάνες.
Κι' εγώ το έρημο πουλί δεν έχω που να μείνω
να περπατήσω δεν μπορώ.*

ΚΑΤΩ ΣΤΑ ΔΑΣΙΑ ΠΛΑΤΑΝΙΑ

*Κάτω στα δασιά πλατάνια στις κρυόβρυσες
κάθονταν δυό παλικάρια και μια λυγερή.
Κάθονταν και τρών' και πίνουν και την ζέταζαν.
-Κόρη μ' τι 'σαι τέτοια μαύρη, τέτοια μελανή;
Μήναν ίσκιος σε πατάει μήναν φάντασμα;
-Ούτε ίσκιος με πατάει μήτε φάντασμα,
με πατούσ' ένα παλικάρι τα μεσάνυχτα.*

ΕΨΕΣ ΠΕΡΔΙΚΑ ΕΠΙΑΣΑ

*Εψές περδίκαν έπιασα και σήμερα τριγώνα.
Πάει 'σα και τη μαγείρεψα σ' αρχοντικό τραπέζι
και κάλεσα τις όμορφες να 'ρθουν να τις φιλέψω.
Όλες πηγαίνουν κι' έρχονται όλες με την αράδα.
Και μιά ψηλή και μιά λιγνή δεν φάνηκε να έρθει,
και μου 'παν πως αρρώστησε βαριά για να πεθάνει.*

ΣΕ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΜΠΑΙΝΩ

*Σε περιβόλι μπαίνω μέσα στις λεμονιές
και σιάστισε ο νούς μου απο τις μυρωδιές.
Εδίψασε η καρδούλα μου για μιά σταλια νερό
πάω ο μαύρος μ' στη βρύση να πιώ κρύο νερό,
βρίσκω τη Βάγγιω πλένει και σιγοτραγουδεί.
Της τάζω κολωνάτα Βενέτικα φλουριά.
-Δεν θέλω κολωνάτα Βενέτικα φλουριά,
μον' θέλω παλικάρι να 'ρθει στην αγκαλιά.*

ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΜΟΥ ΜΥΡΙΣΕ

*Βασιλικός μου μύρισε κοιτάτε πως διαβαίνει.
Η αγάπη μου edιάβαινε στην εκκλησιά πηγαίνει.
-Κόρη μ' σαν πάς στην εκκλησιά προσκύνα και για μένα
να χωρεθούν τα κρίματα πό 'χουμε καμωμένα.*

ΑΝΑΘΕΜΑ ΠΟΙΟΣ ΖΗΛΕΨΕ

*Ανάθεμα ποιός ζήλεψε αμπέλια και χωράφια.
Δεν ζήλεψε μιά λυγερή ξανθή και μαυρομάτα,
πού 'χει στα χείλη κόκκινο το μάγουλο βαμένο
το φρύδι της τσιγγελωτό το μάτι γαριδένιο.
Να τη ζηλεύουν τα παιδιά, να την κοιτούν οι νέοι*

*Ο πανάγαθος και πολυέλεος Θεός, αδελφοί μου, έχει
πολλά ονόματα, λέγεται και φως και ζωή και ανάστασις.
Ομως το κύριον όνομά του είναι και λέγεται αγάπη.
(Κοσμάς ο Αιτωλός-Διδαχή Α΄)*

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
του γάμου

*Η κάθε φάση του γάμου, απο τα προικιά, τους τερζήδες,
το κάλεσμα, τους μπράτμους, το στόλισμα του φλάμπουρου,
το γλέντι του Σαββατόβραδου, τον αποχωρισμό της νύφης,
τη στέψη, το γλέντι στην πλατεία, ύστερα στο σπίτι του γαμπρού,
τη Δευτέρα που η νύφη πάει για νερό στη βρύση,
τα πστρόφια, έχει και το δικό της τραγούδι.
Τραγούδια κι' αυτά γεμάτα λυρισμό, γεμάτα απο αγάπη για τη
φύση, την αγάπη και τον αλληλοσεβασμό.*

Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ ΚΥΡ' ΓΑΜΠΡΟΥ

*Η μάνα του κύρ' Γαμπρού με τους ανέμους μάλωνε.
-Πάψτε ανέμοι πάψετε να ' δω τη νύφη πού 'ρχεται,
το πως την έχ' η μάνα της με τα ματάκια χαμηλά
με τα χεράκια σταυρωτά με τα μαλλιά τα ξεπλεγμένα.*

ΕΝΑΣ ΝΙΟΥΤΣΙΚΟΣ

*Ενας νιούτσικος κι' ένας καλός λεβέντης
μαύρον τάϊζε και μαύρον τιμαρεύει,
στα ψηλά βουνά πάνω στα κορφοβούνια.
-Φάε μαύρε μ' τριφύλ' πιέ μαύρε μ' νερό
κι' αύριο πρωί πρωί αύριο το μεσημέρι
δρόμον έχουμε κι' ενα βαρύ ποτάμι, πως να διάβουμε.*

ΜΑΝΑ ΜΟΥ ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΜΟΥ

(το λέγανε όταν έφευγε η νύφη απο το σπίτι)

*Μάνα μου τα λουλούδια μου συχνά να τα ποτίζεις.
Να τα ποτίζεις μάνα μ' με νερό να μην τα μαραγκιάσεις.
Αφήνω γειά στη μάνα μου και στον καλό πατέρα,
αφήνω γειά στ' αδέρφια μου, αδέρφια και ξαδέρφια.*

ΤΡΕΧΟΥΝ ΟΙ ΒΡΥΣΣΕΣ

*Τρέχουν οι βρύσες τρέχουν τα νερά,
τρέχουν οι άρχοντες να 'δουν τη νύφη.
Τ' αρχοντόπουλα να την ρωτήσουν:
-Το τι μας έφερες καλή μου νύφη;
-Αλογο καλό κι' αρματωμένο,
χίλια πρόβατα με τα κουδούνια*

ΧΙΛΙΟΙ ΤΡΑΚΟΣΙΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ

*Χίλιοι τρακόσιοι άρχοντες πάνουν να φέρν' τη νύφη.
Χίλιοι πηγαίνουν αμπροστά και χίλιοι το κατόπι
κι' ο νιός πάει μεσ' τη μέση σαν μήλο μαραμένο.
Κι' οι κλέφτες τους καρτέρεσαν στη μέση απ' το δρόμο.
-Καλημέρα σας άρχοντες.
-Καλώς τους τους διαβάτες.
Για δώστε το διαβατικό σας παίρνουμε τη νύφη.
-Την νύφ' την έχ' ο νιούτσικος την έχ' αγορασμένη
χίλια φλουράκια ζόδεψε όσο να πάει και νά 'ρθει.
Κι' η νύφη αναλογήθηκε απο κάτω απο τη σκέπη:
-Για βάλτε τα χεράκια σας στον αργυρό μου τσέπη
και πάρτε τα χρυσά κλειδιά και πάρτε τις κασέλες
και πάρτε γρόσια και φλουριά και δώστε τους διαβάτες.*

ΤΟ ΓΡΙΒΑ ΕΣΤΟΛΙΖΑΝΕ

*Το γρίβα εστολίζανε για τα προικιά της νύφης.
Κι' η νύφη οικονομιέται να 'ρθει να μας δωρίσει.
τον πεθερό πουκάμισο, την πεθερά μαντήλι.*

ΤΑ ΤΕΛΙΑ ΠΛΕΚΟΥΜΕ

*Τα τέλια πλέκουμε κι' η νύφη οικονομιέται,
να 'ρθεί να μας δωρίσει,
τον πεθερό πουκάμισο, την πεθερά μαντήλι,
την αντραδερφή τσιράπια.*

ΜΙΑ ΚΟΡΗ ΠΟΥ 'ΔΑ ΣΗΜΕΡΑ

*Μια κόρη πού 'δα σήμερα στον αργαλειό να υφαίνει,
είχε ασημένιο αργαλειό και φιλντισένιο χτένι,
και τη σαϊτα πού 'ριχνε όλο μαργαριτάρι.*

ΜΕΣΑ ΣΕ ΤΟΥΤΟ ΤΟΝ ΣΟΦΡΑ

*Μέσα σε τούτο τον σοφρά σε τούτο το σουμπέτι,
γραμμένα μάτια μ' και παρδαλά.
Τρείς μαυρομάτες μας κερνούν και τρεις καλές κοπέλλες,
γραμμένα μάτια μ' και παρδαλά.
Η μιά κερνάει με το γυαλί, η άλλη με την κούπα,
η τρίτη η μικρότερη με μαστραπά 'σημένιο,
γραμμένα μάτια μ' και παρδαλά.
Κέρνα μας ρούσα μ' κέρνα μας γλυκό κρασί.*

ΨΗΛΟ ΒΟΥΝΟ ΑΝΕΒΑΙΝΑ

*Ψηλό βουνό ανέβαινα, κατέβαινα
να πελεκίσω μάρμαρο να βγάλω μιά κρυόβρυση.
Να 'ρθεί η νούνα για νερό να λούσουν τον γαμπρό*

ΚΟΡΗ Μ' ΤΙ ΜΑΝΝΑ Σ' ΕΚΑΝΕ

*-Κόρη μ' τι μάνα σ' έκανε κι' είσ' άσπρη σαν το γάλα;
-Η μάννα μ' ήταν πέρδικα κι' αφέντης μου σαϊνι
κι' εγώ 'μουν περδικοπούλα στα πλάγια κελαηδούσα.*

ΜΕΣΑ ΣΕ ΤΟΥΤΗ ΤΗΝ ΑΥΛΗ

*Μέσα σε τούτη την αυλή πέρδικα στέκει και λαλεί.
Δεν κελαϊδούσε σαν πουλί μόν' κελαϊδούσε κι' έλεγε:
-Το πού 'στε 'σεις αδέλφια μου κι' εσείς πρωτοζαδέρφια;
Όλοι κοντά μου ελάτε κι' όλοι ντουφέκια ρίξτε
να μη με δράζ' ο σταυραετός.*

ΟΛΟΙ ΜΕ ΕΔΙΩΧΝΑΝ

*Όλοι με έδιωχαν κι' όλοι με λένε φεύγα
ως και η μάνα μου κι' αυτή με λέει φεύγα.
Φεύγω κλαίγοντας φεύγω παραπονιώντας
παίρνω ένα στρατί έν' όμορφο μονοπάτι
βρίσκω ένα δεντρί ψηλό σαν κυπαρίσσι.
Κάθομαι και το ρωτώ και το φιλοξετάζω:
-Δέντρε μ' πράσινε, όμορφο κυπαρίσσι,
που θα μείνω εγώ και που θα ξημερώσω;
-Εδώ στη ρίζα μου, εδώ στο ριζικό μου,
εδώ θα μείνουμε τα δυό.*

ΜΗ ΜΕ ΚΛΑΙΣ ΚΑΗΜΕΝΗ ΜΑΝΝΑ

*Μη με κλαίς καημένη μάνα που' μαι κακοπαντρεμένη.
Βρήκα σίτα και πυκνάδα, τέντζερη απο κολοκύθα,
τσιούγκαρ' γίδα μ' ένα μάτι, λιάρo βόϊδ' γεμάτο ψώρα.
Μη με κλαίς καημένη μάνα μ'.*

ΛΟΥΖΕΤΑΙ Τ' ΑΡΧΟΝΤΟΠΟΥΛΟ

(το λέγανε όταν έλουζαν τον γαμπρό)

*Λούζεται τ' αρχοντόπουλο σ' ένα χρυσό λιγένι.
Η πάπια φέρνει το νερό η χήνα το σαπούνι,
κι' η αδερφή η αγλήγορη φέρνει χρυσό μαντήλι.*

ΚΑΤΩ ΣΤΟ ΔΑΦΝΟΠΟΤΑΜΟ

*Κάτω στο Δαφνοπόταμο εκει 'ναι οι δάφνες οι πολλές
οι δάφνες κι' οι τριανταφυλλιές εκεί κάθετ' ο κυρ νουνός.
Με τετρακόσιους άρχοντες να μπερμπερίσουν το γαμπρό.
Κι' ο νούνος που μπερπέριζε χρυσά ηταν τα μπερμπερία του.*

ΜΑΝΑ ΚΑΙ ΓΙΟΣ ΕΜΑΛΩΝΕ

*Μάνα και γιός εμάλωνε για μια Βουλγαροπούλα.
-Μάνα μου ας την πάρουμε τη Βουλγαροπούλα νύφη.
-Εσύ 'σαι γιέ μ' γραμματικός Βουλγάρα δεν σου πρέπει.
Σαν πάει 'σαν και την έφεραν εικόνα στολισμένη.
Η πεθερά μαέρευε κι' αντραδερφή ζυμώνει,
φκιάνουν τον όφιο με το ψάρ' μπογάτσα με φαρμάκι,
πήρε η νύφη απ' το ψωμί, πήρε κι' απ' το ψάρι .*

Η ΠΕΡΙΣΤΕΡΟΥΛΑ Η ΝΥΦΗ ΜΑΣ

*Η περιστερούλα η νύφη μας,
κάθεται στον πύργο και τραγουδεί.
Ουδέ το νιόν φοβάται ουδέ και άγουρον
μόν' την πεθερά της και τον πεθερό
και την αντραδέλφη της την πυρινή
απ' τη σηκώνουν πρωϊ πρωϊ.
-Σήκω τώρα νύφη κι' έφεξε
θέλει να ζημώσεις εννιά ψωμιά.*

ΣΤΟ ΣΕΡΒΙΩΤΙΚΟ ΤΟΝ ΚΑΜΠΟ

*Στο Σερβιώτικο τον κάμπο περπατεί μια περιστέρα,
με τα 'ξιά με τα γαλάζια με το φερεντζέ στον ώμο.
Κι' άγουρος την τριγυρίζει και τη λέει:
-Μάσε κόρη το σουγιά σου να μην λασπωθεί η ποδιά σου.*

ΜΩΡΕ ΚΥΡΑ ΜΠΡΑΤΙΜΙΣΣΑ

*Μωρέ κυρά μπρατίμισσα στόλνα το φλάμπουρο καλά,
γιατι θα πάει πολύ μακριά μη μας το πάρουν τα κλαδιά.*

ΠΕΝΤΕ ΠΛΑΤΑΝΙΑ

*Πέντε πλατάνια τα πέντι αράδα-αράδα κι' ένας μοναχός,
χαρά στον ίσκιο πό' χει,
στην καρδούλα του σταυρόν μαλαματένιο.
Στα κλωνάρια του ντουφέκια κρεμασμένα
και στον ίσκιο του λεβέντης ξαπλωμένος.
Στη ρίζα του ο γρίβας του δεμένος
μόνο λιανοπατεί και ψιλοχλιμιτράει:
-Σήκω αφέντη μου και μη βαριά κοιμάσαι,
δρόμον έχουμε κι' ένα βαρύ ποτάμι.*

ΣΥΜΠΕΘΕΡΟΙ Μ' Τ' ΑΡΓΗΣΑΤΕ

*-Συμπέθεροι μ' τ' αργήσατε;
-Μας άργησαν κι' αργήσαμε,
είχαν την νύφη αστόλιστη.
Μας άργησαν κι' αργήσαμε,
είχαν βελέντζες άφκιαχτες.
Μας άργησαν κι' αργήσαμε,
είχαν την προίκα κι' έραβαν.
Μας άργησαν κι' αργήσαμε,
είχαν τερζήδες πο' ραβαν
κι' αργήσανε κι' αργήσαμε.*

ΜΑΡΑΘΗΚΑΝ ΤΑ ΚΛΑΔΙΑ

*Μαράθηκαν τα κλαδιά Ρίνα Ρινούλα μου,
μωρέ και πέσανε τα φύλλα.
Για της Ρινούλας τον καημό για της Ρινιώς τα κάλλη
πό' χει αρραβώνες δώδεκα, δαχλύδια δεκαπέντε
την προξενούν στα Γιάννινα, την προξενούν στην Αρτα.
Χίλιοι πεζοί την κυνηγούν και χίλιου καβαλαρέοι
κι' η μάνα της απο κοντά με το κλουβί στα χέρια.
-Γύρνα περδίκια μ' σπίτι μας γύρνα και στο κλουβί σου
να σε ταϊζώ ζάχαρι να σε ταϊζώ μέλι.*

ΤΙ ΣΤΕΚΕΙΣ ΜΗΛΟ ΚΟΚΚΙΝΟ

-Τι στέκεις μήλο μ' κόκκινο άσπρο και ροϊδινό
και δεν κινάς και δεν κινάς;
-Θέλω να 'δω πατέρα μ' και δεν κινώ και δεν κινώ.
Στέκω να 'δω τη μάνα και δεν κινώ και δεν κινώ.
Στέκω να 'δω τ' αδέρφια μ' και δεν κινώ και δεν κινώ.

ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΤΑ ΨΑΡΙΑ

Της θάλασσας τα ψάρια, της λίμνης τα νερά,
πω πω Ζωϊούλα μου, της λίμνης τα νερά.
Της Ζώους μας τα κάλλη δεν τά 'χει άλλη καμιά
πω πω Ζωϊούλα μου, δεν τά 'χει άλλη καμιά.
Στη μισιακιά την πόρτα χτενίζει τα μαλιά
πω πω Ζωϊούλα μου, χτενίζει τα μαλιά.
Χτένιστα Ζώϊου χτένιστα τα ολόξανθα σ' μαλιά
πω πω Ζωϊούλα μου, τα ολόξανθα σ' μαλιά.
Τέλια θα στα γεμίσω, Βενέτικα φλουριά
πω πω Ζωϊούλα μου, Βενέτικα φλουριά.

ΤΡΙΓΥΡΩ ΓΥΡΩ ΑΡΧΟΝΤΕΣ

Τριγύρω-γύρω άρχοντες στη μέση παλικάρια
στη κόχη καθετ' ο νουνός.
Τρώγουνε και πίνουνε κι' ευχούνται στους κουμπάρους:
-Να ζήσουν να προκόψουν.
-Να ζήσουν χρόνια εκατό κι' εξάμηνα διακόσια.

ΚΟΡΗ ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΑ

-Κόρη Αρβανιτοπούλα τ' Αρβανίτη θυγατέρα,
που την έχεις τόση ασπράδα κι' άλλη τόση κοκκινάδα;

*Οθεν πρέπει και ημείς, αδελφοί μου, να στοχασθώμεν τι είμεθα, δίκαιοι ή αμαρτωλοί και αν ίσως είμεθα δίκαιοι, καλότυχοι και τρισμακάριοι, ει δε και είμεθα αμαρτωλοί, πρέπει τώρα όπου έχομεν καιρόν να μετανοήσωμεν από τα κακά και να πράζωμεν τα καλά.
(Κοσμάς ο Αιτωλός-Διδαχή Γ')*

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
της ξενιτιάς

*Όταν κάποιος έφευγε για τα ξένα, το βράδυ μαζευτόταν όλοι
οι συγγενείς, στρώνανε όλοι μαζί τραπέζι στο πατρικό
και ακολουθούσε γλέντι. Την άλλη μέρα που αυτός έφευγε,
αφού έκανε το σταυρό του στο εικονοστάσι του σπιτιού, φιλούσε
το χέρι του πατέρα και της μάνας και ξεκινούσε. Όλοι οι χωριανοί
τον ξεπροβόδιζαν κι' αυτός τους χαιρετούσε έναν έναν.
Ο καημός του ξενιτεμένου και η χαρά του γυρισμού, τόσο
δυνατά συναισθήματα που έγραψαν ένα απο τα λαμπρότερα
ποιητικά έπη του λαού μας, τα τραγούδια της ξενιτιάς.*

ΜΑΝΑ ΜΟΥ ΔΕΝ ΜΕ ΧΑΙΡΕΣΑΙ

*-Μάνα μου δεν με χαίρεσαι και δεν με καμαρώνεις.
Γιατ' έχεις γιό μάννα μ' περήφανο και γιό γραμματισμένο.
Το πως τον στέλνεις ξενιτιά στα μακρινά τα ξένα;
Ταχιά σαν πας στην εκκλησιά να κάμεις το σταυρό σου
Να δείς και το στασίδι μου πως στέκει μαραμένο
Τάξε κερι στην Παναγιά και λάδι στους Αγίους
Γρήγορα πίσω για να 'ρθω πίσω για να γυρίσω*

ΜΙΑ ΜΑΝΑ ΕΙΧΕ ΠΕΝΤΕ ΠΑΙΔΙΑ

*Μια μάνα είχε πέντε παιδιά στα μακρινά τα ξένα,
όλα τη στέλνουν γράμματα παλιά και μαραμένα.
-Μάνα μου δεν καθόμαστε στα μακρινά τα ξένα
τα ξένα έχουν βάσανα, έχουν πολλά φαρμάκια,
δεν έχουν μάνα κι' αδερφή να πούν' τα βασανά τους
και πίσω-πίσω γύρισαν στη μάνα τους να πάνε.
Βρίσκουν την πόρτα σφαλιστή και τα κλειδιά παρμένα,
χτυπούν την πόρτα τρεις φορές, το παραθύρι πέντε.
-Σήκω μανούλα μ' κι' άνοιξε, ερχόμαστ' απ' τα ξένα.*

ΦΕΓΓΑΡΙ ΜΟΥ ΨΗΛΟ

*Φεγγάρι μου ψηλό τριγύρω κυκλωμένο,
αυτού ψηλά που περπατάς και χαμηλά λογιάζεις.
Μην είδες μην αλόγιασες τον αγαπητικό μου;
Σε τι νταβέρνα βρίσκεται, σε τι όμορφο σουμπέτι.
Τίνος χεράκια τον κερνούν και τα δικά μου στέκουν
Τίνος ματάκια τον κοιτούν και τα δικά μου κλαίνε
Τίνος χειλάκια τον φιλούν και τα δικά μου σκάζουν
Σε τι κρεβάτ' θα κοιμηθεί και το δικό μου στέκει.*

ΤΩΡΑ ΜΑΪΑ ΤΩΡΑ ΔΡΟΣΙΑ

*Τώρα Μαϊά τώρα δροσιά, τώρα το καλοκαίρι
τα ίτσια, τα ίτσια.
Τώρα φυτρώνουν τα κλαδιά και λουλουδιάζει ο τόπος
τα ίτσια, τα λουλούδια.
Τώρα ο ξένος βόλεσε να πάει στα δικά του
τα ίτσια, τα ίτσια.
Νύχτα σελώνει τ' άλογο νύχτα το καλιγώνει.
Βάνει τα πέταλα χρυσά και τα καρφιά 'σημένα.
και τα καλιγόκαρφά του χρυσά μαλαματένια.*

Η ΞΕΝΙΤΙΑ

*Η ξενιτιά κι' η ορφανιά, τα χρέη και η φτώχεια,
τα τέσσερα ζυγίστηκαν σ' ένα καντάρι αντάμα.
Βαρύτερ' είναι η ξενιτιά, βαρύτερη απ' τ' άλλα.*

ΜΑΥΡΑ ΜΟΥ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ

*-Μαύρα μου χελιδόνια κι' άσπρα μου πουλιά
το τι μας μολογάτε απο τον τόπο σας;
-Κίνησαν τα καράβια τα Ζαγοριανά,
κίνησε κι' ο καλός μου να πάει στη ξενιτιά.
Δώδεκα χρόνους κάνει και εξη 'ζάμηνα.
Ουδέ γράμμα μου στέλνει ουδέ κι' αναλογιά,
μου στέλνει ένα μαντήλι με δώδεκα φλουριά.
Στην άκρη απ' το μαντήλι έχει αντιλογία:
-Εδώ στα ζένα πού 'ρθα δεν μπορώ να 'ρθώ
εδώ είναι και δυό μάγισσες που σε μαγεύουνε.
Με μάγεψαν κι' εμένα και δεν έρχομαι.
Οταν κινησω νά 'ρθω χιόνια και βροχές
κι' όταν γυρίζω πίσω ήλιος ζαστεριά.*

ΟΣΑ ΒΟΥΝΑ ΚΙ' ΑΝ ΕΔΙΑΒΑ

*Όσα βουνά κι' αν έδιαβα όλα τα παραγγέλνω:
-Βουνά μ' να μην χιονίσετε, κάμποι μ' μην παχυνιστήτε.
Όσο να πάω και να 'ρθω και πίσω να γυρίσω,
βρίσκω τα χιόνια στα βουνά, τα κρούσταλα στους κάμπους.
Και πάλι πίσω γύρισα, πίσω στα ξένα πάω.
Κάμνω τους ξένους αδερφούς και ξένες παραδέρφες,
κάμνω και μιά μελαδερφή για να με πλέν' τα ρούχα.
Τα πλένει μιά τα πλένει δύο, τα πλένει τρεις και πέντε
κι' απο τις πέντε κι' ύστερα τα ρίχνει στο σοκάκι.
-Πάρε ξένη μ' τα ρούχα σου πάρε και τα σκουτιά σου
και σύρ' τα στη γυναίκα σου.*

ΟΙ ΔΥΟ ΑΓΙΟΙ ΜΑΛΩΝΑΝ

*Οι δύο Αγίοι μάλωναν Αι-Γιώργης κι' Αι-Δημήτρης
Αι-Γιώργη Αι-Γιώργη Βούργαρε και σκορποφαμιλιάρη
Εγώ μαζεύω φαμιλιές και συ μου τις σκορπίζεις.
Εγώ μαζεύω πρόβατα κι' εσύ μου τα σκορπίζεις.
Εγώ ανταμώνω αντρόγυνα κι' εσύ μου τα χωρίζεις.
Δεν φταίω εγώ Αι-Δημήτρη μου δεν φταίω εγώ αδερφέ μου
μόν' φταίει αυτή η άνοιξη π' ανθίζουν τα λουλούδια.*

ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟ ΜΟΥ ΠΟΥΛΙ

*Ξενιτεμένο μου πουλί και παραπονεμένο.
Η ξενιτιά σε χαίρεται κι' εγώ έχω τον καημό σου.
-Τι να σου στείλω ξένη μου εκεί στα ξένα πού 'σαι;
Να στέλω μήλο σέπεται κυδώνει μαραγκιάζει,
να στείλω και το δάκρυ μου σ' ένα λινό μαντήλι,
το δάκρυ μου είναι καινό και καίει το μαντήλι.*

*Αδελφοί μου, είναι μια μηλιά και κάνει ξυνά μήλα.
Εμείς τώρα τι πρέπει, να κατηγορούμεν τα μήλα ή την μηλιάν;
Την μηλιάν.
Λοιπόν κάμνετε καλά εσείς οι γονείς, όπου ήστανε η μηλιά,
να γίνωνται και τα μήλα γλυκά.
(Κοσμάς ο Αιτωλός-Διδαχή ΣΤ')*

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
κλέφτικα

*Το μεγαλείο του Έλληνα στις δύσκολες στιγμές του Έθνους
φαίνεται παντού και διαπιστώνεται στα δημοτικά μας τραγούδια.
Όλοι αδέρφια, όλοι μια ψυχή.*

ΠΟΙΟΣ ΕΙΔΕ ΨΑΡΙ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

*Ποιός είδε ψάρι στο βουνό κι' ελάφι μέσ' τους κάμπους;
Ποιός είδε κόρη όμορφη να κάμει με τους κλέφτες;
Δώδεκα χρόνους έκαμε στους κλέφτες καπετάνιος.
Μιά μέρα μιά πικρόμερα μιά μέρα απ' το Πάσχα,
βγήκαν οι κλέφτες απο βουνά να ρίξουν το λιθάρι.
Απο το φόβο τον πολύ κι' απο τα συνιλίκια
την κόπηκαν τα θηλύκια και φάνηκεν ο κόρφος.
Ένας το λέει μάλαμα κι' άλλος το λέει ασήμι
κι' ένα μικρό κλεφτόπουλο την πήρε απ' το χέρι.*

ΣΑΒΒΑΤΟ ΒΡΑΔΥ ΗΜΑΣΤΑΝ

*Σαββάτο βράδυ ήμασταν κοντά σε μοναστήρι
κι' ο Λίτσας ήταν σκεπτικός κι' όλο συλλογισμένος.
Τους αρχηγούς εφώναζε και τους καπεταναίους
να ετοιμαστούνε τα παιδιά στο πόλεμο να πάνε
Βουλγάρους για να κόψουνε Τούρκους να πολεμήσουν.
Την χαρραγή κινήσανε να πάνε στην Ουστίτσα.
Πρώτος ο Λίτσας έτρεξε μέσ' τη βροχή στα βόλια
του αρχηγού ο ψυχογιός ο Καπετάν Λεωνίδα.*

ΠΡΩΪ ΠΡΩΪ ΣΗΚΩΝΟΜΑΙ

*ΠρωΪ πρωΪ σηκώνομαι ο μαύρος απ' τον ύπνο
παίρνω νερό και νύβομαι νερό να ξαγρυπνήσω.
Στο παραθύρι κάθομαι τους δρόμους αγναντεύω
ακούω τα πεύκα πως βροντούν και τις οξιές που βάζουν
και τα λημέρια των κλεφτών πως σκούζουν και φωνάζουν.*

ΑΠΟ ΜΙΚΡΟΣ ΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

*Απο μικρός στα γράμματα μικρός στα πινακίδια,
και τώρα στα γεράματα αρματωλός και κλέφτης.
Όλα τα κάστρα πάτησα κι' όλα τα μοναστήρια,
μόν' του Βαρλάμη το κελλί δεν μπορώ να το πατήσω.
Τριγύρω γύρω τό 'φερνα τριγύρω γύρ' το φέρνω.
Και ρίχνω τα ματάκια μου ψηλά στο παραθύρι,
και βλέπω εναν ηγούμενο.
-Κατέβα κάτω 'γούμενε για να μας μεταλάβεις,
έχουμε έναν άρρωστο βαριά για να πεθάνει.*

ΕΧΕΤΕ ΓΕΙΑ ΨΗΛΑ ΒΟΥΝΑ

*Εχετε γειά ψηλα βουνά κι' εσείς ψηλές ραχούλες
κι' εσείς Τζουμέρκα κι' Αγραφα των κλέφτηδων λημέρια.
Εσάς αφήνω μάρτυρες εσείς να μαρτυρήστε.
Μην πείτε πως σκοτώθηκα μην πείτε πως εχάθηκα.
Να πείτε στη γυναίκα μου και στο μοναχοπαίδι,
να πείτε πως παντρεύτηκα στον έρημο το λόγγο
πήρα την πέτρα πεθερά τη μαύρη γη γυναίκα
κι' αυτά τα λιανολίθαρα τα πήρα συγγενήδες.*

ΚΥΡ' ΔΗΜΗΤΡΑΚΗ Μ'

*-Τι χάλευες τι γύρευες κυρ' Δημητράκη μ' στο έρημο Γαρδίκι;
-Παίει 'σα να ιδώ τους φίλους μου να ιδώ τους συγγενείς μου.
Είχα και μιά σεβαστικιά τρεις χρόνους σεβασμένοι.
Κι' οι Γαρδικιώτες τα σκυλιά ρίζαν και με βαρέσαν.
Φίλοι μου σαν τ' ακούσετε όλοι να λυπηθείτε
κι' εχθροί μου σαν τ' ακούσετε όλοι για να χαρήτε.*

ΑΝΤΩΝΗ ΜΟΥ ΤΙ ΣΚΕΦΤΕΣΑΙ

-Αντώνη μου τι σκέφτεσαι τι βάνεις με το νού σου;
-Παιδιά μου μη με βιάζετε και θα σας το μαρτυρήσω.
Εψές μού 'ρθαν δυό γράμματα απο το γέρο-Δήμο,
απ' όζω γράφ' τ' απόγραμμα και μέσα λέει το γράμμα:
Μου πήραν τη γυναίκα μου μαζί με τον εγνιό μου.

ΚΑΤΩ ΣΤΑ ΕΞ' ΑΛΩΝΙΑ

Κάτω στα εξ' αλώνια και στα μάρμαρα
παίζουν παλληκάρια παίζουν και χαίρονται.
Και ρίχνουν τα σπαθάκια τον ανήφορο
και γυρίζει ένα σπαθί κι' ένα γυμνό σπαθί
και λάβωσε τον Γιάννη τον αρματωλό.
Τούρκοι τον τριγυρίζουν Ρωμιοί τον κλαίν.
-Γιάννη μου να 'χες γυναίκα να 'ρθει να σε δει;
-Να κι' η μάνα πό 'ρχεται να κι' η αδερφή
να κι' η καλή γυναίκα πού 'ρθε να με δει.

ΣΤΗΣ ΑΡΑΒΙΝΑΣ ΤΑ ΒΟΥΝΑ

Στης Αραβίνας τα βουνά, στης Εροιβιάς τους τόπους
εκεί που πέντε δεν πατούν και δέκα δεν διαβαίνουν
εγώ μονάχος πέρασα πεζός κι' αρματωμένος
με τιρλίδες στο σπαθί και φούντες στο ντουφεκι.
Εξήντα δράκους σκότωσα κι' εξήντα έχω λαβώσει.
Και πέτωχα και το στοιχειό σε μιά ψηλή ραχούλα
που 'χε Σταυρό στα κέρατα φεγγάρι στα καπούλια.
Σειέτε και σειούνται τα βουνά σειέτε και σειούνται οι τόποι.
Ταράζει το ποδάρι μου και δέντρα ξεριζώνει
στριγγιά φωνή εφώναζε βογγούν βουνά και ράχες.
-Εδώ που πέντε δεν πατούν και δέκα δεν διαβαίνουν
Τι γύρευες μονάχος σου πεζός κι' αρματωμένος;

*Το χωριό μας πανηγυρίζει της Αγίας Παρασκευής
26 Ιουλίου και 27 Ιουλίου του Αγίου Παντελεήμονος,
τιμής ένεκεν απο την καταστροφή του παλιού χωριού
Μελιδόνιστα, που σύμφωνα με παραδόσεις η Αγία Παρασκευή
ήταν προστάτης του παλιού χωριού.*

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
διάφορα

*Το 1998 με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου
ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, έγινε πολιούχος του ομώνυμου
Δήμου μας, που προς τιμή του πήρε το όνομα Δήμος Αγίου Κοσμά.
Την 24η Αυγούστου, γιορτή του Πατροκοσμά στο χωριό μας
διοργανώνονται εκδηλώσεις, αρχίζοντας από την παραμονή
της γιορτής με Μέγα Εσπερινό.
Την ημέρα της γιορτής ψαλλεται η Θεία Λειτουργία και γίνεται
η περιφορά της εικόνας και του σταυρού του Αγίου Κοσμά
στους δρόμους του χωριού μας.*

ΑΜΠΕΛΙ ΕΙΧΑ ΣΤΟ ΓΥΑΛΟ

*Αμπέλι είχα στο γυαλό πάω να το τρυγήσω
Βρίσκω μια κόρη να τρυγεί
Σταφύλι την εγύρευσα κι' αυτήν μου 'δωσ' αχείλη
Τα χείλη της είχαν βαφή και βάψαν τα δικά μου
Με το μαντήλ' τα σκούπισα κι' έβαψε το μαντήλι
Σ' εννιά ποτάμια τό 'πλυνα και βάψαν τα ποτάμια
Σ' εννιά τσιαίρια τ' άπλωσα και 'βάψαν τα τσιαίρια.*

ΤΟ ΜΑΗ ΓΕΝΝΗΘΚΕ Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ

*Το Μάη γεννήθηκε ο Κωσταντής το Μάη αρραβωνιάσκει
το Μάη κάνουν τη χαρά το Μάη με τα λουλούδια
το Μάη τον ήρθε το χαρτί να πάει στρατιώτης.
Σεβαίνει βγαίνει ο Κωσταντής και βαριαναστενάζει
κι' η μάνα του τον ρώτησε κι' η μάνα του τον λέει:
-Τι έχεις Κώστα μ' και θλίβεσαι τ' έχεις κι' αναστενάζεις,
μήνα η νύφη δεν σ' άρεσε, μήνα και τα προικιά της;
-Μάνα η νύφη μ' άρεσε μ' αρέσαν και τα προικιά της
δεν μ' άρεσε το μύνημα να πάω στρατιώτης.
Καλά μάνα μ' η νύφη σου καλά και τα προικιά της
όσο να πάω και να 'ρθω.*

ΤΡΙΑ ΑΔΕΡΦΑΚΙΑ ΚΡΕΜΑΣΑΝ

*-Το μάθατε τι γίνηκε τούτη την εβδομάδα;
Τρία 'δερφάκια κρέμασαν τα τρία αράδα-αράδα.
Το 'να 'κρεμάν' για φίλημα τ' άλλο για μαύρα μάτια
το τρίτο το μικρότερο πολύ το τυραννούσαν.
-Μαρτύρα μωρέ μπανταχτσή μαρτύρα μωρέ κλέφτη
πόσα κορίτσια φίλησες και πόσες παντρεμένες;
-Χίλια κορίτσια φίλησα και χίλιες παντρεμένες
και παπαδιές και καλογριές λογαριασμό δεν έχουν.*

ΑΥΤΑ ΤΑ ΜΑΤΙΑ Σ' ΔΗΜΟ ΜΟΥ

*Αυτά τα μάτια σ' Δήμο μου τά 'μορφα τα παρδαλογραμμένα
αυτά σε κάνουν Δήμο μ' κι' αρρωστιάς
σε κάνουν και πεθαίνεις.*

Για πάρε Δήμο μ' το ντουφέκι σου σύρε να κυνηγήσεις.

Γειά σ' αγάπη μ' γειά σ'.

*Αν βρείς Δήμο μ' λάφια σκότωστα λαγόν κυνηγήσέ τον
κι' αν βρείς Δήμο μ' την αγάπη μου ρίξε και σκότωσέ την.*

*Μάσε Δήμο μ' και το αίμα της σε μάλλινο μαντήλι
και σύρ 'το Δήμο μ' σε εννιά χωριά και δέκα βιλαέτια.*

ΣΗΜΕΡΑ ΔΕΣΠΩ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

(τραγούδι της Πασχαλιάς)

Σήμερα Δέσπω Πασχαλιά, σήμερα άσπρη μέρα.

Σήμερα τ' αρχοντόπουλα βγήκαν να σεργιανίσουν.

Βγήκαν οι νύφες στο χορό κοράσια στα τραγούδια

κι' εσύ Δέσπω μ' δεν φαίνεσαι να βγείς να σεργιανίσεις

Δέσπω μ' στον απάνω κόσμο.

Σε κλαίει Δέσπω μ' το παιδί σε κλαίει και δεν μερώνει.

Σημαίνει ο Θεός, σημαίνει η γή, σημαίνουν τα ουράνια,

σημαίνει κι' η Αγιά Σοφιά με τις χρυσές καμπάνες.

ΠΡΑΜΑΤΕΥΤΗΣ ΕΔΙΑΒΑΙΝΕ

Πραματευτής edιάβαινε μήλο μου μήλο μου,

στο γρίβα του καβάλα, μήλο μυρισμένο,

σέρνει μούλάρια δώδεκα, μήλο μου μήλο μου,

και μούλες δεκαπέντε, μήλο μου μυρισμένο.

Τον ίσκιο ίσκιο πάηκε, μήλο μου μήλο μου,

τον ίσκιο απ' τα δέντρα, μήλο μου μυρισμένο.

Να μην τον κάμει ο κουρνιαχτός, μήλο μου μήλο μου

και τον μαράνει ο ήλιος, μήλο μου μυρισμένο.

ΚΟΡΗ ΕΠΛΕΝΕ

*Κόρη έπλενε σε μαρμαρένια βρύση.
Και γυαλίζονταν, τα κάλλη της κοιτούσε.
-Κάλλη μ' έμορφα και φρύδια μου γραμμένα
ποιός θα σας χαρεί και ποιός θα σας χορτάσει;
Πέτρα τ' άκουσε και γης αντιλογήθει:
-Εγώ θα σας χαρώ εγώ θα σας χορτάσω.*

ΤΩΡΑ Τ' ΑΡΓΑ Τ' ΑΡΓΟΥΤΣΙΚΑ

*Τώρα τ' αργά τ' αργούτσικα τώρα το βράδυ βράδυ
πάνε οι άσπρες για νερό κι' οι όμορφες να πλύνουν.
Παίρνω κι' εγώ τον μαύρο μου πάω να τον ποτίσω,
Παπαδοπούλα σταύρωσα που 'ρχόταν απ' τ' αμπέλι
πό 'χει τα μήλα στη ποδιά και κίτρα στο μαντήλι.
Δυό μήλα της εγύρευα κι' αυτή μου δίνει πέντε.
-Δεν θέλω εγώ τα μήλα σου τα τσαλαπατημένα
μον' θέλω απ' το κόρφο σου τα μωσχομυρισμένα.*

ΜΙΑ ΛΥΓΕΡΗ ΣΤΟΛΙΖΕΤΑΙ

*Μιά λυγερή στολίζεται απ' το πρωϊ ως το βράδυ.
Βάζει τον ήλιο πρόσωπο και το φεγγάρι αστήθη
και τον καθάριο αυγερινό τον βάνει δαχτυλίδι.
Παίρνει έναν ανήφορο στη μάννα της να πάει.
-Καλημέρα σου μάννα μου
-Καλώς την κόρη μ' πού 'ρθε.
Κόρη μ' το πού 'ναι ο άντρα σου
το πού 'ναι κι' ο καλός σου;
-Μάνα τον άντρα π' μ' έδωσες δεν κάνει για τ' εμένα,
αυτός είναι γραμματικός, παπάς θέλει να γένει.
Εγώ τα μαύρα δεν φορώ τα μαύρα δεν τα βάνω.*

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΙΔΙ ΣΚΟΤΩΣΕ

(τραγούδι του Αϊ-Γιαννιού-24 Ιουνίου)

*Ο Γιάννης φίδι σκότωσε πάνω σε σταυροδρόμι.
Τα φίδια εμαζεύτηκαν τον Γιάννη να φιδιάσουν,
που σκότωσε τη μάνα τους, τη μάνα απο τα φίδια.
Βάνουν τον όφιο άλογο και τον αστρίτη σέλα
και την οχιά την παρδαλή την βάζουν καπιστράκι
και παίρνουν δίπλα τα βοννά δίπλα τα κορφοβούνια.*

ΛΑΛΟΥΝ Τ' ΑΡΝΙΘΙΑ ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ

(τραγούδι του Αϊ-Γιαννιού-24 Ιουνίου)

*Λαλούν τ' αρνίθια τρεις φορές και τα παγώνια πέντε,
τα χελιδόνια δεκα οχτώ, κοντεύει να χαράξει.
Παν' οι άσπρες για νερό κι' οι όμορφες να πλύνουν,
πάω κι' εγώ ο μαύρος μου, το Γρίβα να ποτίσω.
Παπαδοπούλα σταύρωσα στο δρόμο μου απάνω.*

ΞΑΝΘΗ ΚΟΡΗ ΤΡΑΓΟΥΔΗΣΕ

(τραγούδι του Αϊ-Γιαννιού-24 Ιουνίου)

*Ξανθή κόρη τραγούδησε επάνω σε γεφύρι
Και το γεφύρι ράγισε και το ποτάμι 'στάθκει
Βασιλιάς edιάβαινε και την καλημεράει:
-Για πέσ' το πέσ' το κόρη μου ξανά δευτερωσέ το.
-Δεν τραγουδάω βασιλιά γιατί καιρό δεν έχω.
Έχω τον άντρα μ' άρρωστο χρόνο και πέντε μήνες
κι' αρρωστικό μου γύρεψε και πουθενά δεν βρήκα.
Γυρεύ' τυρί απο λαγό και γάλα απ' αγριογίδι.*

ΤΡΑΒΑ ΑΕΡΑ ΔΡΟΣΕΡΕ (τραγούδι του θερισμού)

*Τράβα αέρα δροσερέ, αέρα χαϊδεμένη
για να 'γεριάϊσ' τις όμορφες
κι' αυτές τις μαυρομάτες,
που θερίζαν ζηπόλιτες
κι' απο νερό σκασμένες
που σκύβουν να ρίζουν τη χεριά.*

ΠΕΡΔΙΚΑ ΠΟΥ ΚΑΘΟΤΑΝΕ

*Πέρδικα που καθότανε σ' Ανατολή και Δύση
πως δεν την είδε ο κυνηγός να πάει να τη σκοτώσει;
Και παίρνω δίπλα τα βουνά δίπλα τα κορφοβούνια.
-Βουνά μου και λαγκάδια μου κι' εσείς ψηλές ραχούλες
μη είδατε την πέρδικα την καγκελοφρυδούσα;
-Εψές προψές την είδαμε πέρα σε κείν' τη ράχη
που λούζονταν χτενίζονταν και μοσχοσαπουνιόταν.*

Η ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΜΕ ΠΡΟΣΤΑΞΕ

*Η συντροφιά με πρόσταξε να πω ένα τραγούδι.
-Και τι τραγούδι να σας πω για να σας καλοκαρδίσω;
Ποτές μου δεν τραγούδησα ποτες τραγούδ' δεν είπα
και τώρα για τους φίλους μου και για τους συγγενείς μου
θα πω τραγούδι θλιβερό και παραπονεμένο.
Για φάτε πιέτε φίλοι μου χαρήτε να χαρούμε
τούτο το χρόνο τον καλό τον άλλο ποιός τον ξέρει,
για ζούμε για πεθαίνουμε για σ' άλλον κόσμο πάμε.*

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

(τραγούδι που υμνεί τη συζυγική πίστη)

Γλυκοχαράζει η χαραυγή κι' αυγερινός τραβιέται.
Πάν' τα πουλάκια στη βοσκή και λυγερές να πλένουν.
Βγαίνω κι' εγώ ο μαύρος μου και τα λαγονικά μου,
βρίσκω την κόρη πό' πλυνε σε μαρμαρένια βρύση.
Τη χαιρετώ δεν μου μιλεί, την κραίνω δεν με κραίνει.
-Κόρη μου βγάλε νερό να πιώ κι' εγώ,
να πιώ κι' εγώ ο μαύρος μου και τα λαγονικά μου.
Σαράντα κύκλους έβγαλε στα μάτια δεν την είδα,
και πάνω στους σαράντα δυό την είδα δακρυσμένη.
-Γιατί δακρύζεις λυγερή και βαριαναστενάζεις;
-Τον άντρα μ' έχω στην ξενιτιά και λείπει δέκα χρόνους,
κι' ακόμα δυό τον καρτερώ στα τρία παντυχαίνουν.
Κι' αν δεν έρθει κι' αν δεν φανεί, καλογριά θα γίνω.
-Κόρη μ' ο άντρας σ' πέθανε κόρη μ' ο άντρας σ' χάθκει,
ψωμί τυρί εμοίρασα και μου 'πε να τα πληρώσεις.
-Ψωμί τυρί αν μοίρασες διπλά θα στα πληρώσω.
-Κόρη μ' εγώ είμαι ο άντρας σου εγώ είμ' ο καλός σου.
-Ξένε μ' αν είς' ο άντρας μου αν είσαι κι' ο καλός μου,
δείξε σημαδι της αυλής, και τότε να πιστέψω.
-Εχεις μηλιά στη πόρτα σου και κλήμα στην αυλή σου,
κάνει σταφύλια ροζακί και το κρασί μοσχάτο.
-Διαβάτης ήσουν πέρασες τα είδες και τα ξέρεις,
δείξε σημάδια του σπιτιού, και τότε να πιστέψω.
-Ανάμεσα στην κάμαρη χρυσό καντήλι ανάβεις,
που φέγγεσαι και λούζεσαι και πλέκεις τα μαλλιά σου.
-Ξένε μ' δείξε σημάδια του κορμιού και τότε να πιστέψω.
-Εχεις ελιά στον κόρφο σου, ελιά ζωγραφισμένη.
-Ξένε μ' εσύ είς' ο άντρας μου, εσύ 'σαι ο καλός μου.

ΚΑΤΩ ΣΤΗΝ ΑΣΠΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

*Κάτω στην άσπρη θάλασσα Σουλτάνα κατεβαίνει,
πού 'χει το μόσχο στα μαλλιά, τη ζάχαρη στα χείλη.
Κι' ο Ρήγας γυιός την κυνηγά με δεκα οχτώ γαλόνια.
-Σουλτάνα δώσ' μας φίλημα δώσ' μας και μαύρα μάτια.
-Μέσα εδώ στο πέλαγος τι φίλημα γυρεύεις;
Ταχιά σαν βγούμε στη στεριά έξω στο περιγιάλι
εκεί κοπέλες κάθονται, ζανθιές και μαυρομάτες
εκεί διαλέγουν και φιλούν, φιλούν ποιούς τους αρέσουν.*

ΕΣΕΙΣ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

*Εσείς βουνά της Καστοριάς, βουνά της Ανασελίτσας,
τα χιόνια να μην λιώσετε ως που να 'ρθουν και τ' άλλα.
Κι' εσείς κορίτσια ανύπαντρα, φέτος μην παντρευτείτε
γιατι θα γίνει πόλεμος μέσ' τη Μακεδονία.
Θα κλάψουν μάννες τα παιδιά και τα παιδιά τις μάννες
θα κλάψουν και σεβαστικές για τους σεβαστικούς τους.*

ΕΨΕΣ ΤΟ ΒΡΑΔΥ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΔΕΙΛΙΝΟ

*Εψές το βράδυ βράδυ κοντά στο δειλινό
μας πέρασ' ένας νέος σαν τον αυγερινό.
Μάνα μου σαν τον είδα σεβνταλίστηκα
στην κάμαρά μου μπήκα και μέσα κλείστηκα*

ΑΣΠΡΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ ΦΟΡΩ

*Ασπρο τριαντάφυλλο φορώ βολιούμαι να το βάμω.
Κι' αν το πετύχω στη βαφή, πολλές καρδιές θα κάμω.
Θα κάμω νιούς θα κάμω νιές, θα κάμω παλληκάρια.
Θα κάμω κι' ένα νιό παπά να χάσ' το πατραχήλι,
θα κάμω κι' ένα δάσκαλο να χάσ' τα γράμματά του,
θα κάμω και τον άνδρα μου που θέλ' να με χωρίσει.*

*Στο χωριό μας ο Άγιος Κοσμάς ήρθε και δίδαξε στα 1777.
Ο σιδεράς του χωριού μας προσφέρθηκε και του έκανε ένα
σιδερένιο σταυρό, τον οποίο την άλλη μέρα μετά το κήρυγμα
έβαλε ψηλά σε ένα δέντρο. Ο σταυρός αυτός βρέθηκε αργότερα
και φυλλάγεται σήμερα σαν κειμήλιο στο χωριό μας.
Στο μέρος του δένδρου εκείνου χτίστηκε τον Αύγουστο του
1966 ο ναός προς τιμή του Αγίου.*

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

*Τα μοιρολόγια είναι απλά γεμάτα λυρισμό, πόνο και υπερβολή.
Στα λόγια τους βλέπουμε τη ζωή, τα χαρίσματα και τις
δυνάμεις αυτού που τώρα δεν υπάρχει καθώς και
τη συμφορά που βρήκε τους δικούς του.*

ΒΟΥΝΟ ΓΙΑΤ' ΕΙΣΑΙ ΣΚΟΤΕΙΝΟ

*-Βουνό μ' γιατί είσαι σκοτεινό γιατί 'σαι βουρκωμένο,
μήνα τα χιόνια σε βαρούν, μήνα βροχές σε βρέχουν;
-Ουδέ τα χιόνια με βαρούν, ουδέ βροχές με βρέχουν,
μόνο περνάει ο Χάροντας με τους αποθαμένους.
Βάνει τους γέροντες αμπροστά τους νέους στο κατόπι
και τα μικρά μας τα παιδιά στη σέλλα αραδιασμένα.
Γερνά 'νας γέροντας και λέει, στα πόδια γονατίζει:
-Σταμάτα Χάρε σε χωριό, στάσου σε κρύα βρύση.
-Δεν σταματάω σε χωριό, ουδέ σε κρύα βρύση,
έρχονται οι μάνες για νερό, γνωρίζουν τα παιδιά τους,
ανταμώνονται κι' αντρόγυνα και χωρισμό δεν έχουν.*

ΣΤΟΛΙΣΤΕ Τ' ΑΛΟΓΟ ΜΟΥ

*Στολίστε τ' αλόγ' μου όλο πράσινα στολίδια,
πράσινα και λυπημένα.
Οτι θέλω να κινήσω στη λησμονιά να πάω.
Εκεί π' αλησμονιούνται ο κόσμος,
να μ' αλησμονείσ' κι' εμένα.*

ΑΣΠΡΟ ΣΤΑΦΥΛΙ ΤΡΑΓΑΝΟ

*Άσπρο σταφύλι τραγανό κομμένο απ' τη Τρίτη,
και την Τετάρτη το πρωϊ έλα κόρη μου να πάμε,
να παν' να βρω τη μοίρα μου να την κατηγορήσω
-Μοίρα μ' όντας μ' έκανες και μένα με τον κόσμο.
-Κόρη μ' όταν σ' έκανα κι' εσένα με τον κόσμο
ήταν η μέρα βροχερή και μιά βαριά σκοτίδα
και γλίστρησα και έπεσα και χύθηκε το μελάني.*

ΘΕΛΩ Ν' ΑΝΕΒΩ ΣΕ ΒΟΥΝΟ

*Θέλω ν' ανέβω σε βουνό να κατεβώ στους κάμπους,
για ν' ανταμώσω τους μαστόρους κι' όλα τα μαστορούλια.
Να φτιάξουνε τον τάφο μου να φτιάξουν το μνημόρι.
Κι' εγώ διαβάτης να περνώ να τους καλημερίσω.
-Φκιάζ' τε το μνήμα μου πλατύ για δυό για τρείς νομάτους,
και στη δεξιά μου τη μεριά, να φκιάζ' τε παραθύρι,
για να περνάει η μάνα μου, να με καλημερίζει.*

ΜΑΝΑ ΜΕ ΚΑΚΟΠΑΝΤΡΕΨΕΣ

*-Μάνα με κακοπάντρεψες και μ' έδωσες στους κάμπους.
Εγώ το κάμα δε βαστώ ζεστό νερό δεν πίνω.
Εδώ οι κούκοι δεν το λέν τριγώνες δεν λαλούνε,
το λέει μι' Αγραφιώτισσα το λέει σαν μοιρολόϊ.
-Ποιά έχει άντρα στην ξενιτιά στα έρημα τα ζένα,
πές την να μην το καρτερεί να μην τον περιμένει,
βάρεσε το θανατικό και φοβερή αρρώστια.*

ΚΟΡΗ ΜΟΥ ΤΙ ΣΤΟΛΙΣΤΗΚΕΣ

*-Κόρη μου τι στολίστηκες παιδί μ' γιατί αρματώθηκες,
μήνα σε γάμο σε κάλεσαν, μήνα σε πανηγύρι;
-Ουδέ σε γάμο με κάλεσαν, ουδέ σε πανηγύρι.
Με κάλεσε ο Χάροντας να πάω να με φιλέψει.
Να πάω μόνος ντρέπομαι και μοναχός φοβούμαι,
κι' ακάλεσα τη μάνα μου να 'ρθεί να πάμε αντάμα.
Κι' η μάνα μου φοβήθηκε, δεν θέλησε να έρθει,
κίντσα και πήγα μόνος μου και πήγα μοναχός μου.*

ΜΙΑ ΜΑΝΑ ΜΙΑ ΣΚΥΛΟΜΑΝΑ

*Μια μάνα μιά σκυλόμανα, το γυιό της καταργέται.
-Σαν πάς παιδί μ' στην ξενιτιά πίσω να μη γυρίσεις.
-Ας είν' ασ' είναι μάνα μου η κατάρρα που μου δίνεις.
Σαν πας μάνα μ' στην εκκλησιά να κάμεις το σταυρό σου,
να δείς του κόσμου τα παιδιά του κόσμου τις νυφάδες,
να 'δεις και το στασίδι μου να στέκει μαραμένο,
στο σταυροδρόμ' να στέκεσαι ρωτιούντας τους διαβάτες.
-Διαβάτες που διαβαίνετε στρατιώτες που περνάτε,
μην είδατε το γιόκα μου το δόλιο το παιδί μου;
-Εμείς εφές τον είδαμε στα πράσινα λιβάδια,
μαύρα πουλιά τον τσίμπαγαν και άσπρα τον τριγυρίζαν.
Κι' ένα πουλι χρυσό πουλί ήστεκε και τον τηρούσε,
σαν άνθρωπος αδάκρυζε και τον μοιριολογούσε:
-Δεν τρώς κι' εσύ πουλάκι μου, κρέας απ' το πλευρό μου
Να κάνεις πήχες τα φτερά και δυό πθαμές τα νύχια,
να πάς χαμπέρ' στη μάννα μου, χαμπέρ' στην αδερφή μου.*

ΜΑΝΑ Μ' Σ' ΑΠΟΘΥΜΗΣΑΜΕ

*-Μάνα μ' σ' αποθυμήσαμε κι' ήρθαμε να σε δούμε.
-Παιδιά μ' σαν μ' αποθυμήσατε και θέλ' τε να με δείτε,
κινάτε κι' ελάτε μιά βραδιά κι' ένα Σαββάτο βράδυ.
Φκιάζ' τε τα νύχια σας τσαπί και τς απαλάμες φτιάρι.
Τραβάτε χόμα στη μεριά και σάβανο στην άκρη.
Κι' αν είμαι άσπρη και καλή, σκύψε και φίλησέ με,
κι' αν είμαι μαύρη κι' άραχνη, ρίξε και σκέπασέ με.*

ΦΙΛΟΙ Μ' ΚΑΛΩΣ ΟΡΙΣΑΤΕ

*Φίλοι μ' καλώς ορίσατε φίλοι και συγγενείς μου.
Για φάτε πιέτε φίλοι μου, χαρίτε να χαρούμε,
τούτον τον χρόνο τον καλό, τον άλλο ποιός το ξέρει,
για ζούμε για πεθαίνουμε για σ' άλλο κόσμο πάμε.*

ΓΕΦΥΡΙ ΕΙΧΑ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

*Γεφύρι είχα στη θάλασσα και σκάλα μεσ' τον Αδη.
Ανάβαινα κατέβαινα, το Χάρο χαιρετούσα.
-Δείξε μας Χάρε δείξε μας το πότε θα πεθάνω;
-Δεν σου το δείχνω κόρη μου, μαραίνεται' η καρδιά σου.
Αν έχεις ρούχα φόρατα φλουριά μην τα λυπάσαι,
αν έχεις και μονόγροσα δώσ' τα για την ψυχή σου.*

ΤΡΙΑ ΠΟΥΛΑΚΙΑ ΠΕΤΟΝΤΑΙ

*Τρία πουλάκια πέτονται
Τα δύο παν' πολύ ψηλά και τ' άλλο χαμηλώνει.
Κι' εκείνο που χαμήλωσε μόν' ωμιλούσε κι' έλεγε:
-Το ποιά έχει άντρα στην ξενιτιά και γυιόν προβοδισμένο,
ποτές να μη τον καρτερεί, ποτές να μη τον παντεχαίνει.
Βάρεσ' ασθένεια βαριά και θάνατος μεγάλος.
Οπ' είναι τρεις παίρνει τους δύο κι' όπ' είναι δύο τον έναν,
κι' όπ' είναι ένας μόναχος κι' αυτόν δεν τον αφήνει.*

Ο ΧΑΡΟΣ ΚΙ' Ο ΧΙΝΟΠΟΥΡΟΣ

*Ο Χάρος κι' ο Χινόπουρος αντάμα τρων και πίνουν.
Και κάλεσαν την Ανοιξη να πάει να τη φυλέσουν.
Κι' η άνοιξη καμάρωνε δεν είθελε να πάει.
-Μήν καμαρώνεις άνοιξη με τα πολλά λουλούδια.
Εσύ έχεις τα λουλούδια σου κι' εγώ τα παλικάρια.
Εσύ έχεις τις τριανταφυλλιές κι' εγώ 'χω τις νυφούλες.
Εσύ έχεις τα μαυρόϊτσια κι' εγώ έχω τα κορίτια.
Εσύ έχεις τα κουτσόδεντρα κι' εγώ 'χω τους γερόντους.
Ταχιά θα 'ρθεί Χινόπουρος και θα στα μαραγκιάσει.*

ΤΙ ΣΤΕΚΕΣΤΕ ΓΕΙΤΟΝΙΣΣΕΣ

-Τι στέκεστε γειτόνισσες και δεν μοιριολογάτε;
Όλες καημούδια έχετε κι' όλες καρδιά καμένη.
Ποιά 'χασε μικρό παιδί έχασε το γλέντημά της.
Ποιά 'χασε τρανό παιδί έχασε και το ψωμί της.
Ποιά 'χασε τον άντρα της έχασε και την τιμή της.

ΤΡΙΑ ΠΟΥΛΑΚΙΑ ΚΑΘΟΝΤΑΝ

Τρία πουλάκια κάθονταν στη ράχ' της Ραχωβίτσας.
Τό 'να κοιτάει κατ' το Μωριά και τ' άλλο κατά το Σμόλικα,
το τρίτο το καλύτερο μοιριολογάει και λέει:
-Εσείς πεύκα του Σμόλικα οζιές της Λιπινίτσας,
φέτος να μην ανθήσετε, αυτό το καλοκαίρι,
γιατί μας πήραν την μικρή Αγγελικούλα.

ΚΑΠΟΥ ΚΙΝΗΣΑ ΝΑ ΠΑΩ

Κάπου κίνησα να πάω, τα παιδάκια μ' δεν μ' αφήναν.
-Κάτσε μάνα μ' 'κόμα τώρα, 'κόμα τούτο το Χειμώνα.
Κάπου κίνησα να π'αω, κι' ο πατέρας δεν μ' αφήνει.
-Κάτσε πατέρα μ' 'κόμα τώρα 'κόμα τούτο το χειμώνα.
Κάπου κίνησα να πάω, τ' αδελφάκια δεν μ' αφήνουν.
-Κάτσ' αδελφούλη μ' 'κόμα τώρα 'κόμα τούτο το χειμώνα.

ΑΦΗΝΩ ΓΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ

Αφήνω γειά στο σπίτι μου και γειά στη γειτονιά μου,
αφήνω γειά στους φίλους μου κι' όλους τους συγγενείς μου.
Αφήνω και τη μάνα μου τρία γυαλιά φαρμάκι.
Τό 'να να πίνει το πρωϊ, τ' άλλο το μεσημέρι,
το τρίτο το φαρμακερό όταν γερνάει ο ήλιος.

*“Όταν θα πέσει ο κλώνος που είναι στημένος ο Σταυρός
θα γίνει μεγάλο κακόν, που θα έλθει απο το μέρος
που θα δείξει ο κλώνος. Κι’ όταν θα πέσει το δένδρον,
θα γίνει ένα μεγαλύτερον κακόν”
(Προφητεία Κοσμά του Αιτωλού)**

**Ελέγθει στο χωριό μας .
Πράγματι το 1940 έπεσε ο κλώνος και ο Σταυρός
προς το μέρος της Αλβανίας.
Το 1947 έπεσε και το δένδρο.*

ΔΙΣΤΙΧΑ

*Τα δίστιχα τραγουδιούνται στο τέλος κάθε επιτραπέζιου
ή και ενδιάμεσα, ανάλογα με το περιεχόμενο
του τραγουδιού και συνήθως είναι ρυθμικά.*

ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ

*Αέρας τα φυσάει τα πλατανόφυλλα,
Θεός να τα φυλάει τα Ελληνόπουλα.*

ΣΓΟΥΡΕ ΒΑΣΙΛΙΚΕ ΜΟΥ

*Σγουρέ βασιλικέ μου, γιατί μαράθηκες;
Ποιός σ' έβαλε στα λόγια και με παράτησες.*

ΨΕΜΑΤΑ, ΨΕΜΑΤΑ

*Ψέματα, ψέματα φταίω 'γω που σ' έμαθα
να περπατάς στη γειτονιά, να λες πως μ' αγαπάς.*

ΑΝΑΘΕΜΑ ΣΕ ΞΕΝΙΤΙΑ

*Ανάθεμά σε ξενιτιά κι' εσύ και τα λεφτά σου
Ξεμναλίζεις τα παιδιά και τα κρατάς κοντά σου*

ΤΙΝΟΣ ΝΑ ΤΟ ΠΩ

*Τίνος να το πω, τίνος να το πω,
το ντέρτι π' έχω εγώ.*

ΜΑΝΑ ΓΛΥΚΙΑ ΜΟΥ ΜΑΝΑ

*Μάνα γλυκιά μου μάνα φ' όντας με γέννησες,
με πίκρες και φαρμάκια πολλά με γέμισες.*

ΤΟ ΛΕΝΕ ΤΑ ΠΟΥΛΑΚΙΑ

*Το λένε τα πουλάκια σ' όλα τα ρέματα,
πως σ' αγαπώ πουλί μου, δεν είναι ψέματα.*

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΜΑΣ ΤΟ ΛΕΣ

*Γιατί δεν μας το λές, γιατί δεν μας το λές,
κι' όλο κάθεσαι και κλαίς.*

ΕΣΥ 'ΣΑΙ ΜΩΡ' ΚΑΗΜΕΝΗ

*Εσύ 'σαι μωρ' καημένη που δεν παντρεύεσαι,
και με το νού σου βάνεις καλόγρια γένεσαι.*

ΑΝΑΘΕΜΑ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ

*Ανάθεμα στις πόλεις που βγάζουν τις μποές,
και βάφουν τα κορίτσια τις παρδαλές ποδιές.*

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΚΑΝΕΙ ΒΟΛΤΑ

*Το φεγγάρι κάνει βόλτα στις αγάπης μου την πόρτα.
Το φεγγάρι κάνει κύκλο στις αγάπης μου τον κήπο.*

ΟΛΟ ΤΟ ΜΑΗ ΜΑΗ

*Ολο το Μάη-Μάη κι' όλο τον Αύγουστο,
ήρθα για να σε πάρω, μου κάνς την άρρωστη.*

ΨΗΛΟ ΜΟΥ ΚΙΠΑΡΙΣΙ

*Ψηλό μου κυπαρίσσι λυγάει η κορφάδα σου,
και ποιός θα τη γλεντήσει την ομορφάδα σου.*

ΕΣΥ ΠΟΥ ΠΑΣ ΑΠΑΝΩ

*Εσύ που πας απάνω τη ρόκα γνέθοντας,
περίμενε κι' εμένα να πάμε παίζοντας.*

ΣΤΑ ΤΡΙΚΑΛΑ ΘΑ ΠΑΩ

*Στα Τρίκαλα θα πάω στα Μπογιατζίδικα,
που βγάζουν τα κορίτσια τα σεβταλίδικα.*

ΣΕΝΑ ΤΑ ΛΕΩ ΤΟΥΤΑ

*Σένα τα λέω τούτα κι' αν θέλεις άκουστα,
πάρε χαρτί και πένα και κάτσε γράψετα.*

ΤΑ ΕΡΗΜΑ ΤΑ ΞΕΝΑ

*Τα έρημα τα ξένα ν' ανάμουν να καούν,
πηγαίν' τα παλικάρια κι' αλησμονούν να 'ρθούν.*

ΚΑΝΤΗΛΙ ΘΕΛ' ΝΑ ΓΙΝΩ

*Καντήλι θέλ' να γίνω στο παραθύρι σου,
να βλέπεις να κοιμάσαι για το χατήρι μου.*

ΔΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

Ο Άγιος Κοσμάς είναι ένα μικρό όμορφο χωριό που ανήκει στον ομώνυμο δήμο Αγίου Κοσμά και βρίσκεται Β.Δ. του νομού Γρεβενών, σε απόσταση 22 χιλ. απο την πόλη των Γρεβενών.

Είναι κτισμένο μέσα σ' ένα περίγυρο ντυμένο στο πράσινο της βελανιδιάς σε υψόμετρο 950 μ.

Έχει κλίμα ξερό, ψυχρό χειμώνα και δροσερό καλοκαίρι.

Τα σπίτια του ανάμεσα σε πολλά οπωροφόρα δέντρα, άλλοτε ήταν όλα πέτρινα διώροφα και τριώροφα, καλοχτισμένα όλα απο τους φημισμένους μαστόρους του χωριού μας.

Σήμερα δυστυχώς αυτά τα παραδοσιακά σπίτια σχεδόν όλα γκρεμίστηκαν και αντικαταστάθηκαν με νέα σύγχρονα της εποχής μας.

Τα λίγα παλιά και τα νέα, που πολλά απ' αυτά μένουν κλειστά για πολλούς μήνες του χρόνου, είναι καλοπεριποιημένα από τη φροντίδα και τη νοικοκυροσύνη των κατόχων τους και των λίγων κατοίκων οι οποίοι ζουν με τις όμορφες αναμνήσεις τους και προσπαθούν, κόντρα στο ρεύμα της φυγής των νέων να αναβιώσουν τα ήθη και έθιμα και διατηρούν έτσι το χωριό μας ζωντανό.

Το χωριό μας έχει κι' αυτό τη δική του ιστορία στηριγμένη βέβαια στις παραδόσεις και στα μνημεία που βρέθηκαν κυρίως στα παλιά εξωκλήσια..

Για το λόγο αυτό δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε το χρόνο κτίσης του. Απ' ό,τι σημειώνεται στον κώδικα του 1692 της Μονής Αγίου Νικάνορα της Ζάβορδας αναφέρεται και το χωριό μας με το όνομα Τσιράκι.

Απ' αυτό συμπεραίνουμε ότι κτίστηκε κατα την περίοδο της Τουρκοκρατίας, πριν απο 300 και πλέον χρόνια.

Οι πρώτοι κάτοικοί του ήταν 10-12 οικογένειες, προερχόμενες από το κατεστραμμένο από τους Τουρκαλβανούς χωριό τους, τη Μελιδόνιστα, που ήταν μεγάλο χωριό της επαρχίας Ανασελίτσας και βρισκόταν περίπου 800 μ. Δ. του σημερινού χωριού.

Άλλη βασική πηγή ύπαρξης του Τσιράκι είναι το πέραςμα του Πατροκοσμά κατά την Γ' περιοδεία του το 1777, ο σιδερένιος σταυρός που τοποθέτησε σε ένα κλωνάρι βελανιδιάς (τσέρου), κάτω από τον οποίο μίλησε στους τότε κατατρεγμένους κατοίκους και οι προφητείες με τις οποίες έκλεινε το κήρυγμά του και που η παράδοση ζωηρά διατήρησε.

Ο σταυρός του Αγίου Κοσμά, σημάδι θύμισης και αγιασμού όλων, σώζεται σχεδόν απείραχτος εδώ και 230 χρόνια μέχρι σήμερα, που γράφεται αυτό το βιβλίο, και φυλάσσεται σαν ιερό κειμήλιο στο χωριό μας.

Το νέο όνομα, Άγιος Κοσμάς, το χωριό το πήρε κατά το έτος 1926, όταν έγινε η μετονομασία όλων των χωριών που είχαν ξενικά ονόματα.

Η επιτροπή μετονομασίας των χωριών διάλεξε μεταξύ των τριών ονομάτων Άγιος Κοσμάς, Μελιδόνιστα και Ηράκλεια, που πρότεινε ο πρόεδρος του χωριού ύστερα από συνεννόηση με τους κατοίκους, το όνομα Άγιος Κοσμάς, τιμώντας έτσι τον Άγιο και το Σταυρό που άφησε.

Οι παλιοί Τσιρακιώτες ασχολούνταν κυρίως με την κτηνοτροφία και την γεωργία, αλλά όταν η γη τους περιήλθε στην ιδιοκτησία του Ομέρ Μπέη, τη σοδειά από τα χωράφια και την κτηνοτροφία την μοιράζονταν με τον Μπέη και η ζωή τους έγινε έτσι πολύ δύσκολη. Τότε οι άντρες αναγκάστηκαν να στραφούν κυρίως στην οικοδομική τέχνη.

Στο επάγγελμα αυτό με το πέραςμα των χρόνων αναδείχθηκαν σπουδαίοι πρωτομάστορες (καλφάδες), με ικανότητες σχεδίασης, κατασκευής και άριστοι λοξευτές της πέτρας.

Την πρώτη και ξεχωριστή θέση, όχι μόνο στο χωριό, αλλά και στην γύρω περιοχή, κατείχε ο κάλφας Βράγγας, έργα του που σώζονται και θαυμάζονται και σήμερα.

Η φήμη τους είχε ξεπεράσει τα στενά όρια της περιοχής και η δραστηριότητά τους έφτασε στην Ανατολική Μακεδονία, στην Κωνσταντινούπολη, στη Σμύρνη, στη Θεσσαλία, στη Στερεά Ελλάδα και στο Μωριά.

Στην Κωνσταντινούπολη εργάστηκαν επι σειρά ετών πολλές απο τις μαστόρικές παρέες τους. Εκεί με τις γνωριμίες πέτυχαν να διώξουν τον Μπέη απο το χωριό και να πάρουν πίσω τα κτημάτά τους.

Η ζωή των Αγιοκοσμιτών μέχρι το 1960 δεν είχε σπουδαίες αλλαγές όσον αφορά στον τρόπο ζωής τους και στον αριθμό του πληθυσμού των κατοίκων.

Απο τις αρχές όμως της δεκαετίας του 1960 πολλοί απο τους μαστόρους εγκατέλειψαν το χωριό και εγκαταστήθηκαν με τις οικογένειές τους σε διάφορες πόλεις, όπου έβρισκαν εργασία.

Άλλοι μετανάστευσαν στην Αμερική, Αυστραλία, Καναδά και οι περισσότεροι σε χώρες της Δ. Ευρώπης, με αποτέλεσμα να ερημώσει σιγά-σιγά το χωριό μας.

Σήμερα και μετά το κλείσιμο και του σχολείου πριν απο είκοσι και πλέον χρόνια, στο χωριό μας μένουν μόνιμα λιγότεροι απο 20 κάτοικοι κι' αυτοί οι περισσότεροι ηλικιωμένοι.

Αγιος Κοσμάς, Ιούνιος 2007

*Χριστόφορος Γ. Παπαβασιλείου
Συνταξιούχος δάσκαλος
Γ. Γραμματέας του Συλλόγου*

Μικρό Επιλογικό

Ένας μικρός τόμος από ένα μικρό χωριό της Δυτικής Μακεδονίας. Σαν σκάλισμα περίτεχνο σε πέτρινο φορούσι τζακιού ή σε πυξάρι. Ακούσματα παλιακά, λόγος και ασπρόμαυρες φωτογραφίες, τραγούδι και η σιγαλιά του αληθινού.

Το πολλές φορές και με πολλές αφορμές καταφρονεμένο δημοτικό τραγούδι, αντιστέκεται, μας μιλά ακόμα, μας ξεσηκώνει. Και αυτό γιατί είναι το αρχιτεκτονικό σχέδιο της ψυχής μας. Αυτό αλλάθθητα μας οδηγεί κει που πρέπει.

Καλό να βλέπεις και σήμερα προσπάθειες και αγωνίες με φιλότιμο, όπως τούτο το βιβλίο και τα τραγούδια που το σιγοντάρουν. Καλό γιατί μας φέρνουν ξανά κοντά σε κείνα απο τα οποία ήπιαμε το γάλα το μητρικό, στις απαρχές της προγονικής ρίζας.

Διαβάζοντας αυτές τις σελίδες, με κέντησε ξανά η μνήμη της γιαγιάς, 20 τόσα χρόνια πριν, να μου τραγουδάει:

“Τί ήθελες, τι γύρευες κυρ Δημητράκη μου στο έρημο γαρδίκι”.

Δημοτικό τραγούδι, δηλαδή καλλιτέχνημα προσωπικό μα και της συλλογικότητας απόσταξη (των Ελλήνων οι κοινότητες), ήταν και κάθε πτυχή της καθημερινότητας στο Τσιράκι: τα πετροκοσμήματα του Βράγγα, το γνέσιμο στο πεζούλι, τα όργανα να βαράν στο καφενείο την Αγία Παρασκευή, οι γυναίκες να χορεύουν την Πασχαλιά, τα μαυρομάντηλα κι ο τρόπος ο αρχέγονος της μπάμπως.

Σαν να φώναζε ο τόπος, μέσα σε χρόνους δύσκολους, “χαρείτε να χαρούμε”.

Κόσμημα του χωριού μας, ο σταυρός του αγίου που μας χάρισε το όνομα του. “Σταυρόν σύμβολον, της Θείας αγαθότητος, πηγνύεις Αγιε” μελωδεί ο μακαριστός Μικραγιαννανίτης γέροντας Γεράσιμος στη ακολουθία του Αγίου Κοσμά. Σταυρός φτιαγμένος από ταπεινό υλικό. Κι όμως μας αγιάζει μέσα στους αιώνες.

Έτσι και η ψυχή του τόπου μας όταν μαστρεύει ταπεινά και αληθηνά, τότε φωτίζει. Είτε στην πέτρα, είτε στο τραγούδι. Και στη ζωή.

Έτσι και οι μνήμες, απαλά μας φωτίζουν μέσα απο τέτοιες σελίδες. Σαν εκείνη τη βροχή που έπεφτε πάνω από το κατώι, ήχος που ακόμα συνοδεύει τα όνειρά μου.

Αντώνης Ν. Παπαβασιλείου

*“Οι λιγοστοί κάτοικοι του χωριού, απόμαχοι της ζωής, λες και στέκονται
φρουροί της παράδοσης, κρατώντας καλά μέσα τους, τους θρύλους,
τα ήθη και τα έθιμα, τις αναμνήσεις που ζωντανεύουν οι παλιές
ασπρόμαυρες φωτογραφίες, τα λόγια των τραγουδιών που ακόμα
θυμούνται σαν να τα λένε κάθε μέρα.*

*Κι’ αυτά τα άγνωστα μνημεία του παρελθόντος, τα ελάχιστα πετρόχτιστα
σπίτια, το τρανό πηγάδι, το άδειο από παιδιά σχολείο, τα αιωνόβια
δέντρα που φύτεψαν οι παπούδες τους, λες και στέκουν κι’ αυτά
υπομονετικά, λες και ονειρεύονται ήσυχα και γαλήνια,
περιμένοντας τη νέα γενιά να τα ξυπνήσει και σαν να μη πέρασε
ούτε μία μέρα, να βαδίζουν μαζί στο δρόμο του μέλλοντος”*

Μάκης Κουτσονίκος

ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
“Ο ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ”
Δ/ση: Άγιος Κοσμάς - 51100 Γρεβενά
Τηλ.: 6974392811 - 2462082810 - 2462080850

Κάθε γνήσιο αντίτυπο έχει τη σφραγίδα του Συλλόγου

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΚΟΣΜΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Χορηγός:
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ